

РЕШЕНИЕ

№ 5596

гр. София, 16.10.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 3 състав,
в публично заседание на 14.09.2020 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Ива Кечева

при участието на секретаря Мариана Велева и при участието на прокурора Емил Георгиев, като разгледа дело номер **1659** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203 и сл. от Административно-процесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл.284-286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

Образувано е по иск, предявен от Б. Н. С., срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, с правно основание чл. 284 от ЗИНЗС, за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 2500 лв., за които се твърди, че са възникнали в резултат на незаконосъобразни действия и бездействия на служители на ГД „ИН“ в затвора в [населено място].

В исковата молба се посочва, че на 24.01.2020 г. ищецът бил конвоиран в приемната на Затвора в [населено място], тъй като на 29.01.2020 г. имал призовка от Районен Съд – [населено място]. Твърди се, че условията в затвора в [населено място] били нечовешки - 14 човека били настанени в едно спално помещение, в което имало едно шкафче, един шкаф, една маса и две пейки. Хлебарки и дървеници са прескачали навсякъде в помещението, нямало кофа за боклук. Отоплението в спалното помещение било от един радиатор, като температурата била не повече от 2⁰С. Сочи се, че в периода 24.01.2020 г. – 31.01.2020 г. на ищеца не била осигурена полагащата му се разходка на открито, като същата се провеждала в индустриално хале с много влага, мухъл и слаба светлина, което не било оборудвано с фитнес уреди, които се полагали по закон. Ищецът твърди, че през целия период бил нарушен режимът му, тъй като бил заключен по 22 часа, което се приравнява на специален режим, приложим за лежащите с доживотна присъда. Твърди, че 31.01.2020 г. до 30 „К.“ бил

конвоиран, заедно с 16 човека в един микробус, който не бил оборудван с предпазни колани.

В писмен отговор, постъпил по делото на 23.03.2020 г., ответната страна - Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, чрез процесуален представител юрк. Д., излага доводи за неоснователност и недоказаност на исковата претенция. Посочва се, че към исковата молба не са приложени писмени доказателства за обстоятелствата, на които се основава предявеният иск. Изложени са доводи, че не се установява неизпълнение на вменено от закона задължение и за липса на основните елементи от фактическия състав за ангажиране на отговорността на ответника - да са претърпени вреди и наличие на причинна връзка. Твърди се, че в конкретния случай липсват доказателства за наличие на нарушено психично и физическо здраве, което да е пряка и непосредствена последица от действие или бездействие на администрацията на ареста или затвора. Посочва се, че от ангажираните доказателства не се установява причината за негативните изживявания на ищеца да е свързана с действия или бездействия от страна на администрацията. Относно отоплението в затвора се твърди, че то е централизирано и е еднакво за всички лишени от свобода и администрацията на затвора. Относно изложените твърдения за липса на фитнес уреди, ответната страна сочи, че в закона не е регламентирано задължение за осигуряването на такива, като в чл. 151, ал. 5 от ППЗИНС е предвидено, че на всеки лишен от свобода освен престоят на открито се осигурява по възможност физическа и спортна активност, но това не е императивно задължение на администрацията, а е свързано с условията и материалната база на затвора. Относно хигиената в спалните и общите помещения се посочва, че лишените от свобода са длъжни да поддържат и почистват сами. Претендира се присъждане на юрисконсултско възнаграждение на основание чл. 78, ал. 8 ГПК.

Участващият по делото прокурор от СГП дава заключение за неоснователност и недоказаност на предявения иск. Счита, че от ответника са представени писмени доказателства, опровергаващи исканията на ищеца. Моли в случай на уважаване на исковата претенция, размерът ѝ да бъде намален.

Съдът, след като обсъди доводите на страните и приетите по делото доказателства, приема за установено от фактическа страна следното:

От приетите по делото доказателства се установява, че на 24.01.2020г. л.св. Б. Н. С. е постъпил в 8-ма група на територията на Затвора в [населено място], по повод конвоиране за съдебно производство в [населено място]. В Затвора С. пребивавал до 31.01.2020 г., на която дата е върнат обратно в ЗО „К.“.

Видно от Докладна записка от 13.04.2020 г., изготвена от ВПД ИСДВР П., спалното помещение, в което е бил настанен ищецът, е с площ 41 кв. м. + санитарен възел от 2 кв.м, оборудван с мивка, тоалетна и душ, с постоянно течаща топла и студена вода. Спалното помещение е оборудвано с легла на два етажа и два самостоятелни прозореца, които осигуряват притокът на естествена светлина и проветряване. Отоплението е от ТЕЦ и парова централа, като през зимните месеци се поддържа температура от минимум 18⁰С. Лишените от свобода имат възможност да ползват телефонен апарат, поставен на общодостъпно място в групата. Относно мястото за престой на открито се сочи, че има изграден навес с цел престоя на открито да може да се провежда при всякакви метеорологични условия. Във връзка с хигиенизирането на помещенията, администрацията на затвора е осигурила на лишените от свобода съответните препарати, като всеки месец на групите се дават

сапуни, прах, белина и др., както и има възможност за закупуване на допълнителни почистващи препарати от магазина на затвора. Посочено е, че с [фирма] има сключен договор и редовно се извършват дезинфекции и дератизации на всички групи, канцеларии, складови и сервизни помещения, СБАЛЛС и кухненския блок, но не всички лишени от свобода допускат в спалните си помещения служителите, които извършват третирането.

В доказателство на изложените твърдения са представени два протокола за ДДД обработка от 05.11.2019 г. и от 30.01.2020 г. и становище от 17.02.2020 г., изготвено от дружеството, извършващо обработка на сградите срещу вредители. В становището са дадени препоръки да не се държат хранителни продукти в килиите и помещенията, които не са определени за тази цел; изпирането на дрехите и чаршафите да става на 60⁰С с центрофугиране, за да се убият всички жизнени етапи на дървеницата. Изложено е, че дезинфекция се провежда на всеки 2 месеца, като при възникване на извънредни епидемиологични обстоятелства или увеличаване на популацията, дружеството има ангажимент да проведе извънредни обработки в рамките на 48 часа.

Представени са обяснения от Л. Я. и от К. Л., настанени в 8-ма група на Затвора С., които заявяват, че винаги, при поискване, на лишените от свобода се предоставят препарати и хигиенизиращи материали, както и кофа или чували за смет, като в спалното помещение има място за изхвърляне на отпадъци.

Видно от докладна записка, изготвена от В. Ч., ръководител звено автомобилен парк, капацитетът на конвойната кола е 20 души, като за лишените от свобода са осигурени 16 места. Конвойният автомобил е със специален режим на движение. Съгласно чл. 2, ал. 1, т. 5 от Наредба Н-3 от 18.02.2013 г. на министъра на транспорта в конвойния автомобил не се монтират предпазни колани. Посочва се, че същото е необходимо и с оглед сигурността на лишените от свобода, тъй като коланите могат да бъдат използвани за застрашаване или отнемане на човешки живот, а автомобилът няма право да спира по маршрута.

Според график, утвърден от началника на Затвора С., на лишените от свобода, настанени в 8-ма група, се осигурява престой на открито ежедневно, от 14.35 ч. до 16.05 ч.

Видно от книга за движението на лишените от свобода лица в 8-ма група на 24.01.2020 г. Б. С. е постъпил в Затвора в [населено място] от ЗО „К.“ и на 31.01.2020 г. е върнат обратно в ЗО „К.“.

При така установената фактическа обстановка съдът формира следните правни изводи:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в периода на престой в Затвора [населено място] - от 24.01.2020 г. до 31.01.2020 г., е претърпял неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразно бездействие на длъжностни лица от администрацията на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", което е юридическо лице към Министерство на правосъдието, с териториални структури, включващи затворите - чл.12, ал.3 ЗИНЗС. Искът е предявен срещу надлежен ответник по чл.205 АПК вр. с чл.285, ал.1 от ЗИНЗС – Главна дирекция “Изпълнение на наказанията“ – юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода, с териториални служби, каквито са затворите.

Материалноправната уредба на твърдяното право се съдържа в чл.284, ал.1 ЗИНЗС,

който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. Разпоредбата на чл.3 поставя изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица.

Основателността на предявения иск предполага установяване на наличие на следните материално-правни предпоставки: 1) акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл. 3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението; 3) неимуществената вреда се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС.

В чл.3, ал.1 ЗИНЗС се съдържа забрана осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според втората алинея за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Изброяването е неизчерпателно.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице. Обективният неин характер означава още, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са виновно причинени.

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от Б. С. неимуществени вреди, в резултат на нарушени права по време на престоя му в Затвора С., изтърпяване на нечовешки условия и неспазване на определения му режим, като последица от проявите форми на нарушения на чл.3 от ЗИНЗС вр. с чл.3 КЗПЧОС: унижителни и нечовешки санитарно-битови условия; наличие на вредители –дървеници; неосигуряване на престой на открито и липса на условия за физическа активност.

В чл.3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи е прокламирано, че никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. По отношение на лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство на страната това основно право е регламентирано с нормата на чл.3, ал.1 от ЗИНЗС, предвиждаща че осъдените не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение, при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечаващи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им (чл.2, т.3 от ЗИНЗС). „Нечовешкото“ или „унижаващо“ отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода, според ЕСПЧ, могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода

лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

По делото бе установено по несъмнен начин, че ищецът изтърпява присъда лишаване от свобода в ЗО К.. На 24.01.2020 г. е настанен в Затвора С. по повод конвоиране за съдебно производство в [населено място], а на 31.01.2020 г. е конвоиран обратно в ЗО К..

Относно отделните бездействия, твърдени с исковата молба:

Пренаселеност и лоши условия в спалното помещение:

Съгласно доклад от 13.04.2020 г., изготвен от ВПД ИСДВР П., спалното помещение, в което е бил настанен ищецът при престоя му в Затвора С., е с площ 41 кв. м. + санитарен възел от 2 кв.м, оборудван с мивка, тоалетна и душ, с постоянно течаща топла и студена вода. Спалното помещение е оборудвано с легла на два етажа и два самостоятелни прозореца, които осигуряват притока на естествена светлина и проветряване. Според ищеца в спалното помещение са били настанени 14 човека, което твърдение не е опровергано от ответника.

При горните данни следва да се приеме, че площта на спалното помещение е 41 кв. метра, което отреджа приблизително 3 кв. м. жилищна площ за всеки лишен от свобода. Последното очертава недостиг на жилищна площ съобразно стандарта, установен в чл.43, ал.4 ЗИНЗС, който предвижда, че минималната жилищна площ в спалното помещение за всеки лишен от свобода не може да е по-малка от 4 кв. м. Въпреки че С. не ангажира доказателства /такива не представя и ответникът/ да е имал оплаквания относно площта на помещението, в което е бил настанен, съдът приема за установено бездействието на служителите на ответника да осигурят на ищеца минималната жилищна площ от 4 кв. метра за исковия период, в който ищецът е бил настанен в Затвора [населено място].

Наличие на дървеници и хлебарки, лоши санитарно-битови условия:

От приетите по делото доказателства се установява, че от администрацията на затвора са предприети действия по дезинфекция, дезинсекция и дератизация на спалните помещения, като посочените дейности са възложени на външен изпълнител. Същевременно ищецът не твърди, че е претърпял конкретни вреди от наличие на дървеници и хлебарки в спалното помещение, както и не са налице данни за подадени от него оплаквания до служителите на затвора за нахапване или за необходимост от допълнителни препарати срещу посочените насекоми.

На следващо място, съгласно доклада, изготвен от ВПД ИСДВР П., всеки месец на лишените от свобода се раздават сапуни, веро, прах и обезмаслител за лична хигиена, както и налице допълнителна възможност за закупуването на почистващи препарати от магазина на затвора. Видно от представените писмени заявления на лишени от свобода, настанени в 8-ма група на затвора, при поискване на лишените от свобода се предоставят препарати и хигиенизиращи материали, както и кофа или чували за смет, като в спалното помещение има място за изхвърляне на отпадъци. В тази връзка следва да се посочи, че съгласно чл. 176 ППЗИНЗС спалните помещения се почистват и хигиенизират от лишените от свобода, които са настанени в тях.

Поради гореизложеното съдът приема, че в случая ответникът е изпълнил задължението си за осигуряване на нормални санитарно-битови условия в насока достатъчно обезпаразитяване и възможност за хигиенизиране и почистване на

помещенията от лишените от свобода.

Неосигуряване на полагаща се разходка на открито и на достатъчна физическа активност:

Съгласно чл. 86, ал. 1, т. 1 ЗИНЗС лишените от свобода имат право на престой на открито не по-малко от един час на ден. В чл. 71, ал. 2 от ППЗИНЗС е предвидено, че престоят на открито се провежда под надзора на служители от надзорно-охранителния състав на специално определени места в затвора, поправителния дом или затворническото общежитие, като по възможност същите предлагат защита при лошо време. По време на престоя на открито администрацията на затвора осигурява подходящи условия - съоръжения, екипировка и организирани дейности, насърчаващи поддържането на добро физическо здраве (чл. 71, ал. 3 ППЗИНЗС).

От приетите по делото доказателства се установява, че на лишените от свобода, настанени в 8-ма група на Затвора С., е осигуряван ежедневен престой на открито в часовия диапазон от 14.35 ч. до 16.05 ч. Съгласно изложеното в докладна записка от 13.04.2020 г. престоят на открито е под навес, който е изграден с цел провеждането му при всякакви метрологични условия. Следователно администрацията на затвора е изпълнила задължението за осигуряване престой на открито на ищеца при пребиваването му в Затвора С., а изграденият навес на мястото за престой е с цел осигуряване на защита при лошо време, каквото е изискването на чл. 71, ал. 2 ЗИНЗС. Ищецът не е оспорил ангажираните от ответника доказателства относно осигурения престой, както и твърдението, че същият се изпълнява не в индустриално хале, а под навес, което отговаря на изискванията на закона.

По делото не са ангажирани доказателства за осигурена на ищеца физическа активност по време на престоя на открито, но според чл. 151, ал. 5 от ППЗИНЗС физическа или спортна активност се осигурява по възможност, т.е. не е регламентирано такова императивно задължение на органите по изпълнение на наказанията. Същевременно следва да се отчете и фактът, че С. е пребивавал в Затвора С. за кратък период от време, с цел конвоирането му за участие в съдебно производство, поради което липсата на осигурена физическа активност в рамките на няколко дни не би могло да обоснове съществено засягане на правата му.

Гореизложените обстоятелства обуславят извод за недоказаност на твърденията за неосигуряване на полагаща се разходка на открито и на достатъчна физическа активност.

Неосигуряване на нормални условия при конвоиране до ЗО „К.“:

От представените по делото доказателства, неоспорени от ищеца, се установи, че при конвоирането му на 31.01.2020 г. ищецът е превозван с конвойна кола с капацитет от 16 места за лишени от свобода. Следователно твърдението в исковата молба за пренаселеност на микробуса, с който С. е конвоиран, е неоснователно.

Разпоредбата на чл. 137а, ал. 1 от ЗДвП изисква ползване на обезопасителни колани от водачите на ППС и от пътниците, в случаите, в които МПС са оборудвани с такива. Нормата не изисква промяна в конструкцията на регистрирани МПС с цел оборудването на местата за превоз на пътници с обезопасителни колани. В чл. 2, ал.1, т. 5 на Наредба № Н – 3 от 18.02.2013 г. за изменение в конструкцията на регистрираните ППС е посочено, че тази

наредба не се прилага за автомобили, проектирани и произведени за конвоиране на обвиняеми, подсъдими, на лица с постановена мярка за неотклонение „задържане под стража“ или на лица, изтърпяващи наказание лишаване от свобода. Следователно не е предвидено нормативно изискване за поставяне на предпазни колани в специализираните автомобили, поради което в случая не е налице неизпълнение на произтичащо от закон задължение за затворническата администрация.

С оглед гореизложеното, съдът приема че искът е частично основателен и ищецът е претърпял неимуществени вреди, които са следствие от нарушаване на общата забрана на нечовешко и унижително отношение. Несъмнено установената недостатъчна площ на спалното помещение е причинила безпокойство, стрес и чувство на неудобство у ищеца – неимуществени вреди, подлежащи на обезщетение. Законодателят приема, че поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ уронва човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Несъмнено пренаселеността на спалните помещения кореспондира на понятието „унижително“ отношение, като превишава целите на изтърпяване на наказанието. Налице е причинна връзка между бездействието и неимуществените вреди. Според съда поставянето на ищеца в неблагоприятни условия само по себе си представлява третиране, способно да породи у него емоционално и морално страдание, стрес и безпокойство. При наличие на нарушение на някоя от посочените в чл.3 от ЗИНЗС хипотези, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното (чл. 284, ал.5 от ЗИНЗС).

Размерът на дължимото обезщетение за претърпените неимуществени вреди следва да бъде определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането. Следва да бъде съобразено и пилотното Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015г. по делото "Н. и други срещу България", съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията за справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл. 41 от Конвенцията в подобни случаи, като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в пилотното решение, а именно фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение, от една страна, а от друга времето, през което лишеният от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл. 3 от ЕКПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди.

В случая, като се отчете обстоятелството, съставляващо проявление на нарушението на чл.3, ал.1 във вр. с ал.2 ЗИНЗС – недостатъчна жилищна площ съобразно стандарта, установен в чл.43, ал.4 ЗИНЗС; периодът на

исковата претенция (времето, през което ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство) - 24.01.2020 г. – 31.01.2020 г.; обстоятелството, че С. е бил временно и за кратък период настанен в Затвора С., където не изтърпява присъдата си; характерът и niskия интензитет на негативните преживявания, без конкретно увреждане на здравето (физическо или психическо) от установеното нарушение на чл. 3, ал. 1 вр. ал. 2 ЗИНЗС и при прилагането на чл.284, ал.2 ЗИНЗС, съдът приема, че искът следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 20 лв. В останалата част за сумата над 20 лв. до общия размер на претендираните 2 500 лв. искът е неоснователен и недоказан, поради което следва да се отхвърли.

Воден от горното Административен съд София – град, I-во отделение, 3 състав,

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на Б. Н. С., ЕГН [ЕГН], обезщетение за неимуществени вреди в размер на 20 /двадесет/ лева за периода от 24.01.2020 г. и до 31.01.2020 г., претърпени от противоправно бездействие на служители на ответника, изразяващи се в неосигуряване на нормални битови условия – недостатъчна жилищна площ, като ОТХВЪРЛЯ предявения иск, в частта за сумата над 20 лв. до пълния му размер от 2 500 лв.

Решението може да бъде обжалвано пред тричленен състав на Административен съд София – град, в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: